



XXIV. školsko Natjecanje iz hrvatskoga jezika

12. veljače 2019.

prvi (I.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

80	
----	--

Upute natjecateljima

1. Test se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja testa treba pazljivo ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na bijelu i žutu omotnicu i na prvu stranicu testa.
4. Zadatke testa treba pazljivo pročitati.
5. Treba pazljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati plavom kemijskom olovkom na za to predviđena mjesta.
7. U testu nije dopušteno precrtavanje, ispravljanje i šaranje (ako postoje nedoumice pri oblikovanju točnih odgovora, treba se koristiti radnim papirom dobivenim od škole).
8. Odgovori ne smiju biti pisani tiskanim slovima.
9. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja test, radni papir i bijelu omotnicu treba staviti u žutu omotnicu koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u test i pravo na pisanu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Školsko povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Školskoga povjerenstva)
2. _____
(član Školskoga povjerenstva)
3. _____
(član Školskoga povjerenstva)

1. Tekst se sastoji od šest ulomaka kojima je ispremetan redoslijed. Napiši redne brojeve od 1. do 6. na prazne crte ispred ulomaka tako da tekst ponovno bude oblikovan kao povezana cjelina.

Promatranje sova ušara

_____ Provedeno noćno volontersko promatranje doprinos je popisivanju faune toga prostora. Projektno područje proteže se Obalno-krškom regijom u Sloveniji te Istarskom i Primorsko-goranskom županijom u Hrvatskoj. Istarska županija glavni je partner projekta *LIKE*, koji provodi u suradnji s drugim partnerima iz Hrvatske i Slovenije, a usmjeren je na područje krškog ruba.

_____ Radionica je počela uvodnom prezentacijom o obilježjima i navikama sova ušara (lat. *Bubo bubo*) te o metodama istraživanja i praćenja te vrste. Ušare su jedna od najvećih vrsta sova na svijetu, a opaziti se mogu na krškim stijenama istarskih planina i brda. Budući da reljefna obilježja Istre ne privlače samo ptice nego i sve više penjača, potrebno je istražiti i njihov utjecaj na ptice. Znanstvenici smatraju da na području cijele Hrvatske živi između 800 i 1200 parova velike sove ušare, zaštićene i ugrožene vrste. Do sada je identificirano i 35 potencijalnih istarskih lokacija njihova gniježđenja, a na nekima su već i pronađene, pa se procjenjuje da je u Istri 15 do 20 parova.

_____ Tako educirani volonteri čekali su od zalaska sunca pa sve dok se na nebu nije vidjelo deset zvijezda. Ako su u tom razdoblju čuli sove ušare, smatra se da se u blizini nalazi ugniježđeni par. Na svakoj unaprijed dogovorenoj točki nekoliko je osoba osluškivalo ušare i bilježio svoja opažanja. Četrdesetak volontera rasporedilo se na 13 lokacija, a sove su pronađene na četiri lokacije.

_____ Upravo je to područje prirodno iznimno vrijedno, ali gospodarski manje razvijeno. Ovim projektom utvrdit će se stvarni prirodni i društveno-ekonomski potencijal 10 000 ha područja koje ima prirodne kapacitete da postane prvim regionalnim parkom, čime bi dobio jednu od najvećih kategorija zaštite. Podatci s radionice promatranja sove ušare bit će tek dio mnogobrojnih podataka prikupljenih s pomoću građanskoga sudjelovanja u znanstvenim istraživanjima. Model modernog sudioničkog upravljanja zaštićenim područjem uključio bi i planinare, bicikliste, penjače, paraglajdere, uz čiju bi se pomoć osigurala prava zaštita tako velikom i vrijednom području.

_____ Nakon prezentacije i upoznavanja sudionika s načinom promatranja uslijedio je terenski dio rada koji se odvijao na obroncima Učke, Čićarije i u kanjonu Mirne. Ciljano educirani volonteri imaju važnu ulogu u prikupljanju podataka na odabranim lokacijama. Promatranje sova ušara koje provode građani volonteri uhodana je praksa u Sloveniji, gdje se ornitolozi već dvadesetak godina oslanjaju na pomoć volontera, dok je subotnja radionica prva takve vrste u Hrvatskoj.

_____ U Buzetu je prošle subote održana radionica posvećena promatranju sove ušare pod nazivom *Čuvari sove ušare*, koja je privukla brojne zaljubljenike u prirodu i rekreativce iz Istarske i Primorsko-goranske županije. Radionica je organizirana u sklopu projekta *LIKE – Living on the Karst Edge*, koji kao dio programa *Interreg Slovenija – Hrvatska 2014. – 2020.* financiraju projektni partneri *Udruga BIOM* i *Društvo za opazovanje in proučavanje ptic Slovenije*.

2. Prepiši pisanim slovima, prema pravilima o pisanju velikoga i maloga slova, dijelove rečenica ispod crte otisnute velikim tiskanim slovima.

Na zagrebačkome _____

TRGU KRALJA PETRA KREŠIMIRA ČETVRTOGA

u gradskoj knjižnici, čekajući knjižničarku, pronašao sam zanimljivu brošuru posvećenu

_____.

DANIMA EUROPSKE BAŠTINE 2018. GODINE

Mnogobrojne institucije diljem Hrvatske sudjeluju u tome programu raznovrsnim

aktivnostima u rujnu i listopadu. Primjerice, u _____

HRVATSKOME ZAGORJU

moći će se razgledati _____

GOTIČKA KAPELA SVETOGA IVANA

u Ivaniću Miljanskom, oslikana vrijednim zidnim slikama. Na Pagu će se moći obići Ljubačka tvrđava nastala nakon što su _____ u 16. stoljeću

SENJSKI USKOCI

ugrozili promet prema _____. U Dubrovniku će

MLETAČKOJ REPUBLICI

svoja vrata zainteresiranima otvoriti Državni arhiv, a u Vukovaru posjetitelji će moći razgledati izložbu fotografija *Naša Hrvatska* autorice Snježane Požar.

6	
---	--

3. Poredaj abecednim redom riječi: *blago, blagajnik, blag, blagdan, blagajnički, blagajna*.

1	
---	--

4. Opiši značenje zadanih riječi.

a) kroćenje

b) napućen

2	
---	--

9	
---	--

5. Svaki redak u tekstu sadrži jednu normativno pogrešnu riječ. Normativno pogrešnu riječ napiši na crtu pokraj retka u točnome obliku. Prva su dva primjera riješena kao ogledni primjeri.

<p>Tragovi postanka čudesnih stabala ginka, zvanih i stablima Djevojačke kose, sežu u predpovijesno doba.</p> <p>Ginko potječe iz Kine, Japana, ali i ostalih, toplijih djelova Azije.</p> <p>Nazivamo ga i živim fosilom jer je postojao još prije 250 miliona godina, u razdoblju Mezozoika, kad su živjeli i dinosauri. Stablo ginka izrazito je privlačna izgleda. U proljeće izrasta lišće svijetlijih zelenih tonova.</p> <p>Ljeti listovi postaju tamnozeleni, a tijekom jeseni počinju žutiti. Nakon što listovi otpadnu, stablo prezimljuje s neobičnim kvrgavim grančicama na dugim granama. Njegova je ljepota vrlo cjenjena. U Japanu i u Južnoj Koreji sađen je oko svećeničkih hramova. Visoko i rasčupano stablo brzo raste u bijelogoričnim šumama toplijih područja, pa ga nalazimo i u mnogim europskim i sjeverno-američkim gradovima. Fosilizirani listovi ginka također su lepezasti i duboko razdjeljeni, stoga znamo da je stablo nalik svojim predcima. Ginko je koristan i u lječenju različitih bolesti.</p>	<p>___djevojačke___</p> <p>___pretpovijesno___</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
--	--

12	
----	--

6. Prepiši rečenice tako da podcrtanu riječ zamijeniš jednom riječju koja pripada istoj vrsti i ima isto značenje. Prvi je primjer riješen kao ogledni primjer.

Smatrali su to velikim **bremenom**.

Smatrali su to velikim teretom.

a) Živjet će u **zavadi** još desetljećima.

b) Optužili su ga da je **gramziv**.

c) **Hotimice** to učiniše.

3	
15	

U zadatcima od 7. do 9. zaokruži slovo uz točan odgovor.

7. Koja riječ ima isto značenje kao podcrtana riječ?

Na jučerašnjoj predstavi na Kazališnoj reviji Akademije dramskih umjetnosti u Zagrebu oduševila me ekspresivnost govora mladoga glumca koji je igrao glavnu ulogu.

- a) izraženost
- b) izrazitost
- c) izričitost
- d) izražajnost

1	
---	--

8. Koja riječ ima isto značenje kao podcrtana riječ?

U uputama za uporabu piše da najprije treba provjeriti postoje li u uređaju strana tijela, deformacije, okrhnutost mehanizma, polomljene opruge ili znakovi hrđe.

- a) nedovršivost
- b) obeštećenost
- c) odbijenost
- d) okrnjenost

1	
---	--

9. Koja riječ ima isto značenje kao podcrtana riječ?

Nakon što ga je trener ponovno izvukao na klupu, nogometaš je bio ozlojeđen. Od izvora bliskih igraču saznaje se da se osjeća šikaniranim i razmišlja o odlasku iz kluba.

- a) jednak
- b) osoran
- c) rasrđen
- d) zlurad

1	
---	--

10. Odredi sve glasovne promjene u podcrtanim riječima.

Sjajno zviježđe rasipalo je svoj blistav prah po mirnoj površini usnuloga jezera.

zviježđe _____, _____

rasipalo _____, _____

površini _____

5	
---	--

8	
---	--

11. Odredi vrstu podcrtanim riječima.

Noću se često budio uznemiren. Nije mu bilo teško odrediti razlog zbog kojega mu je bilo ubrzano. Znao je da je teško disanje prouzročeno snovima o zamršenim gramatičkim i pravopisnim problemima!

noću _____

zbog _____

bilo _____

teško _____

4	
---	--

12. Odredi padež podcrtanim zamjenicama. Kratice (N, G, D, A, V, L, I) napiši na crte pokraj riječi.

Moi prijatelju, mene više nema.

Al nisam samo zemlja, samo trava.

Jer knjiga ta, što držiš je u ruci,

Samo je dio mene koji spava.

I ko je čita – u život me budi.

Probudi me, i bit ću tvoja java.

(D. Cesarić, *Pjesma mrtvog pjesnika*)

moj _____ ta _____ mene _____ je _____

4	
---	--

13. Napiši riječi u zagradama tako da rečenice budu gramatički točne.

Nakon svega što je doživjela, ne zanosio se _____ (s, ništa) i nema

povjerenja _____ (u, nitko).

2	
---	--

14. Preoblikuj rečenicu tako da sadašnju radnju zamijeniš budućom. Ne mijenjaj ni glagolsko lice, ni broj glagola, ni vid glagola.

Sretni smo kad otkrivamo značenja nepoznatih riječi.

	2	
--	---	--

12	
----	--

15. Preoblikuj rečenicu tako da prezente zamijeniš kondicionalima prvim. Ne mijenjaj ni glagolsko lice, ni broj glagola, ni vid glagola.

Kad padne snijeg, nazovem prijatelje pa zajedno odemo na sanjkanje.

3	
---	--

16. Ispiši glagole iz rečenice onim slijedom kojim su se odvijale radnje.

Kažem ti da je nije bio posjetio prije nego što je otišao na put.

1. radnja _____

2. radnja _____

3. radnja _____

1	
---	--

17. Preoblikuj rečenicu tako da glagolski prilog zamijeniš zavisno složenom rečenicom.

Slušajući glazbu, sjedimo kraj peći i ispijamo šalice čaja.

1	
---	--

18. Preoblikuj rečenicu tako da zavisno složenu rečenicu zamijeniš glagolskim prilogom.

Izazvali su još snažniji prosvjed čim su spriječili ulazak u zgradu.

1	
---	--

19. Preoblikuj upravni govor u neupravni govor.

a) Fran je povikao: „Pričekajte me!”

b) Lovro je upitao ostale: „Hoćemo li pričekati Frana?”

2	
---	--

8	
---	--

6

20. Napiši u točnome obliku riječi navedene u zagradama.

Učitelji su _____ uvijek zadavali najizazovnije zadatke. Morao je u

(Juraj)

knjižnici pronaći knjigu grimiznoga _____.

(hrbat)

_____. Razmišljajući o glavnoj _____ zadatka, Juraj

(korjenonožac)

(svrha)

se ubrzo našao u ljepljivoj _____ mulja oko jezera. U jezercu ispunjenom

(vlaga)

kreketavim _____ potom je napunio drvene _____

(žabac)

(kabao)

vodom. U očevoj radnoj sobi razvukao je crne _____ kako bi uključio

(kabel)

mikroskop. Promatrajući pod mikroskopom _____ praživotinje, napisao

(gibak)

je gomilu bilježaka popraćenu i velikim _____ amebe.

(crtež)

10	
----	--

21. Tri su podcrtane riječi netočno napisane. Ispiši te riječi u točnome obliku.

Protestni skup bio je jedini doček za potpredsjednički mlaznjak u zračnoj luci. Na prosvjed

je došao i moj stric, koji se u gužvi spotaknuo, zagrizao slastan bombon i tako slomio

predkutnjak. On vodi supkulturni centar za mlade i tvrdi da se odbija podčiniti sustavu.

Moja mama kaže da je tako obrasao gustom bradom da izgleda kao davao, ali meni je drag.

_____, _____, _____

3	
---	--

22. Svaka rečenica sadrži jednu gramatičku pogrešku. Prepiši cijele rečenice tako da ispraviš samo gramatičke pogreške.

a) Zaključila je da je svi oni besramno lažu.

b) Čvrsto je odlučio posjetiti liječnika specijalistu.

c) Činilo mu se da luta samo da ne bi bio kući.

16	
----	--

3	
---	--

23. Zaokruži slovo uz rečenicu u kojoj su točno napisani mjesto i nadnevak.

- a) Zagreb 1. siječanj 2019.
- b) U Zagrebu 1. siječanj 2019.
- c) Zagreb, 1. siječnja 2019.
- d) U Zagrebu, 1. siječnja 2019.

1	
---	--

Upute za rješavanje 24. zadatka:

- Tvoj odgovor vrednovat će se prema dvama kriterijima: obrazlaganje i oprimjerenost argumentacije te pravopisna i gramatička točnost.
- Nula, jedan, dva ili tri boda možeš ostvariti za obrazlaganje i oprimjerenost argumentacije u svojem odgovoru.
- Nula, jedan ili dva boda možeš ostvariti za pravopisnu i gramatičku točnost svojega odgovora.
- Odgovor mora biti oblikovan kao niz povezanih rečenica koje čine značenjski zaokruženu cjelinu, dakle odgovor ne smije biti u natuknicama.

24. Čekajući na pješačkome prijelazu, čuješ Mislavov i Andrijin razgovor o Vanji, osobi koju ne poznaješ. Dio Andrijina odgovora ne čuješ zbog prometa.

Mislav: Znaš li gdje živi Vanjina baka?

Andrija: Vanja mi je rek_____ da njegova baka živi u Samoboru.

a) Napiši na crtu dio riječi koji nedostaje.

b) Ispiši iz rečenice riječ koja je omogućila razumijevanje rečenice. Objasni kako je ta riječ omogućila razumijevanje rečenice.

c) Imenuj pojavu koja je omogućila razumijevanje rečenice. Objasni na primjeru zadane rečenice ulogu te pojave u sporazumijevanju.

obrazlaganje i oprimjerenost argumentacije:

3	
---	--

pravopisna i gramatička točnost:

2	
---	--

6	
---	--